

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti do Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eretni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Zakon o osnovnih šolah

Podrobnosti iz novega ljudskošolskega zakona. — Osemletna šolska obveznost. — Dolžnosti občin

Beograd, 9. decembra. Kakor znano, je kralj podpisal novi zakon o narodnih šolah. V naslednjem navajamo nekatere najvažnejše določbe tega zakona:

§ 1. Narodne šole so državne ustanove, katerih naloga je s poukom in vzgojo v duhu državnega in narodnega edinstva ter verske strpljivosti pripravljati učence za moralne, vdane in aktivne člane države, narodne in družabne skupnosti, širiti prosveto med narodom neposredno in posredno s sodelovanjem s kulturnimi ustanovami za narodno prosveto.

§ 7. Narodne šole so osnovne šole in višje narodne šole. Narodne šole so tudi zabavišča, šole za nezadostno razvito in defektne deca ter ustanove, ki služijo splošni narodni prosveti, analifabetski tečaj, šole in tečaji za gospodinjstvo, gospodarski tečaji, higijenski tečaji in slično.

§ 8. Osnovna šola traja štiri leta (1., 2., 3. in 4. razred), višja narodna šola za deca, ki je dovršila osnovno šolo, pa do končnega 14. leta, istočasno štiri leta (1., 2., 3. in 4. razred).

Za vseh osem razredov je šolanje obvezno.

§ 9. Za deca, ki državni jezik naše kraljevine ni materinski, se more po osnovne šole otvoriti tudi pripravljani razred. Ta se računa v predpisano število let obveznega šolanja. Vpis v pripravljani razred ni obvezen.

§ 10. Deca, ki po končanih štirih razredih osnovne šole nadaljuje šolanje v meščanski, srednji ali kakšni strokovni šoli se oprosta od nadaljnjega obiskovanja narodne šole. To velja tudi za druge učence, ki grejo pred končanjem 14. letom v obrt in trgovino, ali obiskujejo obrtno ali trgovsko šolo.

Kdor iz omenjenih šol ali iz obrti izstopi pred časom, ko bi dovršil obvezno šolanje v narodni šoli, se mora vrniti vanjo, da dovrši predpisano osemletno šolanje.

§ 12. Kjer so staršem potrebni otroci iz višjih narodnih šol za pomoč v času poljskih del, more minister prosvete in razrednih, za katere je potrebna, na predlog kraljevega šolskega odbora uvesti redni pouk v petih zimskih mesecih od početka novembra do konca marca in skrajšati pouk v ostalem času šolskega leta.

§ 13. Osnovna zabavišča je obvezno za večja mesta in industrijska središča.

Zabavišča se morajo otvoriti na zahtevo občine ali staršev, ako se za obisk vpiše najmanj 50 otrok, ali, kjer najdejo prosvetni oblasti to za potrebno. Vpis v zabavišča ni obvezen. V zabavišča se sprejemajo moški in ženski otroci do dovršenega 4. leta. Program in način dela v zabaviščih predpisuje minister prosvete.

V zabaviščih se ne sme vršiti pouk, predpisan za osnovne šole.

§ 16. V svrhu narodne prosvete in gospodarskega izpolnjevanja se odpravljajo šole in gospodarski tečaji po potrebi posameznih krajev. Semkaj spadajo šole in tečaji za gospodinjstvo, kakor tudi tečaji za odrasle nepisane (analifabete) in drugi tečaji.

§ 17. Osnovne šole se odprejo tamkaj, kjer je v okolici 4 km v polmeru (radiu) najmanj 30 otrok obveznih za obisk šole. Tamkaj, kjer je bil prihod v šolo otežčen, se odpre šola tudi za 20 učencev. Višje narodne šole se bodo odprale postopoma po ustvarjenih pogojih v istem kraju.

§ 20. Vsaka šolska občina ima svoj kraljevinski odbor.

§ 21. Kjer mora biti v upravnih občinah v smislu tega zakona več šol, določa občinski odbor kraj in področje posameznih šol. Izbiro zemljišča in določanje področja potrjuje končno ban.

§ 22. Dolžnosti upravne občine za šole so naslednje: dati potrebno zemljišče za šolo, šolsko dvorišče, igrišče, zemljišče za praktični poljedelski pouk, učiteljski vrt (v vaseh obvezno, v mestih na po možnosti) in za učitelje stanovanja, vse to po možnosti v bližini šole; skrbeti, da so dobra vsa pota, ki jih vodi k šoli.

§ 23. Dolžnosti šolskih občin so naslednje:

1. Zgraditi in v dobrem stanju vzdrževati šolske zgradbe, v katerih morajo biti potrebne učilnice in delavnice, urejene po higienskih in pedagoških pravilih, po možnosti dvorane za šolske svečanosti, ki naj služijo tudi za šolske kuhinje, pralnice pisane in zbornice, stanovanja za učitelje in za sluge.

2. nabaviti opremo in učila za šolo strošomašni deca na kraljevo in šolski prihode.

3. dati kraljevo in šolskega upravitelja in šolskega sluge, ako staništev v šolskem poslopiju.

4. skrbeti za odpravljanje novih šolskih oddelkov in tečajev v smislu § 16. tega zakona.

5. skrbeti po možnosti za šolske kuhinje kakor tudi za zavetišča za deca.

6. kjerkoli je možno, ustvarjati in urejati šolska kopališča in dečje potnišnice za specialno odpravljanje.

7. kjer vse stvarne potrebe za vzdrževanje šol (popravljanje šolskega poslopija, plačevanje sluge, razsvetljavo, prihode za zabavišča i. dr.)

8. podpirati prosvetne ustanove, s katerimi se širi splošna prosveta v narodu.

§ 24. Industrijska podjetja so dolžna podpirati šolsko občino pri grajenju šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, ako niso udeležena s svojim obsegom v tem kraju pri plačevanju občinskih ali ako imajo lastnih šolskih poslopij. V tem slučaju odloča o doprinosu teh podjetij splošna upravna oblast. Ta doprinos ne more biti večji od vsote, ki bi jo podjetje plačalo za šolsko ob-

čino, ako bi se v določeni upravni občini obdavčevalo.

§ 27. Zgradbe narodnih šol morajo biti na primernih in zdravih krajih, morajo biti suhe in svetle ter imeti zadostno prostora za učence.

Minister prosvete predpisuje z ministrom za javna dela in ministrom financ za uredbo določbe o graditvi šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, o opremljenosti šolskih vrtov, dvorišč in drugega, kakor tudi tozadavne vzorne načrte za šolska poslopija.

§ 28. Kjer občina nima primernega zemljišča, ga more nabaviti z razlastitvijo, ekspropriacijo.

§ 29. Vsaka šola mora imeti poleg stanovanja upravitelja v bližini toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor ima posebnih oddelkov, kakor tudi stanovanja za enega slugo. Brez predpisane števila takih stanovanj s potrebnimi pritliklinami se ne more otvoriti šola niti nov oddelk.

V mestih in trgih more občina namesto stanovanja dajati stanarino. Stanarina znaša v Beogradu in Zagrebu po 500 Din na mesec za vsakega učitelja, v mestih nad 50.000 prebivalcev po 400 Din za vsakega

učitelja, v mestih med 30.000 do 50.000 prebivalcev po 350 Din na mesec za vsakega učitelja, v mestih pod 30.000 prebivalcev po 300 Din na mesec za vsakega učitelja, a v trgih po 200 Din na mesec za vsakega učitelja.

§ 30. Po določbah pristojnih oblasti grada šolske občine potom licitacije ali v svoji režiji vsa poslopja, potrebna za šole, poslužujo se narodne delavne sile in materijala, s katerim razpolaga. Načrte za graditev šolskih poslopij odobrava ban.

§ 31. Občine morejo zgraditi na svoje stroške poslopja, namenjena narodni prosveti, šoli za kmetijstvo, za gospodinstvo, strokovno šolo itd. V to svrhu se mora združiti več občin.

§ 43. Verski pouk je obvezen za vse priznane veroizpovedi in ga vrše svečeniki ali učitelji veroizpovedi po željah roditeljev. Svečeniki oz. učitelji morajo biti državljani kraljevine Jugoslavije in morajo napraviti poseben veroučiteljski izpit. Veroučitelji, ki ne bi delovali v smislu tega zakona, bo odstavljen na predlog bana.

Silno neurje na severo-zapadu

Nad Francijo, Anglijo in Rokavskim prelivom razsaja že štiri dni strašno neurje — Francija in Anglija sta skoraj popolnoma odrezani od ostalega sveta. — Številne nesreče na morju

Pariz, 9. decembra. Neurje, ki razsaja že štiri dni nad Francijo, Rokavskim prelivom in nad Anglijo, zahteva vedno nove žrtve in povzroča čimdalje večjo škodo. V Lilleu so morali porušiti tri stavbe, ki jih je vihar tako poškodoval, da je grozila nevarnost, da se vsak hip porušijo. Tudi več drugih poslopij so morali evakuirati.

V Marsellu se vihar razkril skoraj polovico mesta. Več stavb je ostalo brez strehe.

Z Rokavskega preliva prihajajo od ponesrečenih ladij vedno novi klici na pomoč. Rešilne ladje so neprestano na poslu, vendar pa ne morejo nuditi vsem pomoči, ki so v stiski. Zato se je več manjših parnikov že potopilo.

Med Parizom in ostalimi pokrajinami so prekinjene skoraj vse zveze. Z zapadnimi in severozapadnimi pokrajinami so prekinjene vse telefonske in brezžične zveze. Tudi z Londonom je Pariz brez zveze. Prav tako so prekinjene zveze med Francijo in Italijo, Španijo in Portugalsko.

London, 9. decembra. *Že štiri dni trajajoče neurje traja z nezmanjšano silo dalje. Vihar drvi s hitrostjo 150 km na uro in ruši vse kar zaloti na potu. Neurje je zahtevalo že mnogo človeških žrtv. Najhujše divja vihar nad Rokavskim prelivom, kjer je ustavljen ves promet. Ladje, ki jih je vihar zalotil na odprtem morju, so malone izgubljene. Mnogo se jih je že potopilo, večina pa so tako poškodovane, da ne morejo manevrirati ter so na milost in nemilost izročene valovom. Parniki neprestano kličejo na pomoč, vendar pa jim skoraj ni mogoče pomagati. Mnogo rešilnih poskusov je končalo s smrtno reševalcev. Iz poplavljenih pokrajin prihajajo zelo redka poročila, ker so prekinjene skoro vse zveze, vendar pa že ta poročila pričajo, da postaja položaj od dne do dne obupnejši.

Amsterdam, 9. decembra. Tudi v Severnem morju vlada velika neurje. Morje je silno razburkano. Mnogo parnikov se je potopilo. Nemški parnik »Worms« in španski parnik »Josine« kličeja neprestano na pomoč. Nekemu grškemu parniku se je zlomilo krmilo. V Bergenu se je potopil izletniški parnik, na katerem je bilo mnogo otrok.

London, 9. dec. Silni vihar, ki je divjal v petek ponoči in v soboto nad Anglijo, se je v nedeljo ponovil in divjal z navadno silo. Meteorološka poročila napovedujejo, da viharnega vremena ne bo še kmalu konec. Snoči je dosegel vihar pri otokih Scilly 108 milj hitrosti na uro, kar predstavlja za Anglijo naravno rekordno število. Na morju in na kopnem je bilo vse polno nesreč. Pri rtu Hartland, na razjedeni obali Northdevona, se je potopil 2000tonski caridiski parnik »Radyr«. Parnik so videli, ko je klical na pomoč. Vsed ogromnih valov je bila vsaka pomoč izključena in je parnik kmalu izginil v valovih. Iz Appledora in Clovellyja so poskušali poslati na pomoč parniku rešilne ladje, ki pa vsled razburkanega morja niso mogle zapustiti pristanišča. Po več brezuspešnih poskusih je odšla na po-

moč rešilna ladja iz Padstowa, da poišče preživle potopljenega parnika, vendar je malo upanja, da bodo koga rešili. Parnik je oddal, predno se je potopil, poročilo, da se podaja posadka v rešilne čolne.

Tekom včerajšnjega dneva je prišlo tudi mnogo poročil o drugih ladijskih nesrečah in katastrofah na morju. Posadka malega francoskega parnika »Ornaiss« iz Trouville ima zahvaliti svoje življenje nenavadnemu pogumu mladega moža z imenom Laity. Nemirno morje in nevarne skale so onemogočale rešilni ladij, da bi se približala parniku »Ornaiss«. Silni orkan je preprečil vse poskuse, da se reši posadka s pomočjo raketnega aparata. Laity se je nato vrnil v morje in povselp na skalo, s katere se mu je posrečilo vreči rešilno vrvo na parnik »Ornaiss«. Ko je to izvršil, je morje odneslo nekega moža, ki ga je Laity rešil. Vsa posadka je bila rešena. Parniku »Andaluzia«, ki je plul s 122 potniki iz Londona v Južno Ameriko, se je pokvarilo krmilo. Na ponovne pozive na pomoč je poslala admiraliteta iz Plymoutha ladjo, s pomočjo katere je

parnik »Andaluzia« popravil krmilo. Posadko velike barke »Mystery« iz Harwicha, ki so jo valovi vrgli na obrežje pri Dovru, so rešili s pomočjo mačkakazov. Rešilni čoln iz Newhavena, ki je rešil posadko norveške štirjadnice »Mogen Koch« je vrglo morje na obal pri Eastbourneu. Posadke rešilnih ladij iz Shorehama in Selseya, ki so že v petek celo noč in v soboto pomagale ovrskemu parniku »Honvedu«, so končno dosegle, da je parnik »Honved« lahko nadaljeval svojo pot. Na reki Mersey je bil včeraj ustavljen ves ladijski promet. Sinoči so prišla iz Bresta poročila, da je na angleški obali v veliki nevarnosti več ladij. Popoldne je prišlo več brezžičnih postaj na južni irski in angleški obali poročila od ladij, ki so postale v viharju nesposobne za nadaljevanje plovbe. Druge ladje so sporočile, da so v težkočah. Ladijski promet v Rokavskem prelivu je zaradi viharja popolnoma zastal. Ves promet imperijalne zračne družbe je bil ustavljen. Sinoči so izruvana drevesa in porušeni dimniki ubili šest oseb.

Megla ustavila promet v Beogradu

Ponoči je bila v Beogradu tako gosta megla, da je zastal ves promet. — Ladje so morale ostati vsa noč na odprti vodi.

Beograd, 9. decembra. V Beogradu je vladala nočjo tako gosta megla, da je zastal ves promet. Ze sinoči se je privajalo po Savi in Dunavu ter zagnila vso okolico Beograda, tako da so bile ladje kakor prikovane in se niso mogle niti giniti. Več ladij, ki je kljub temu skušalo priti v pristanišča, se je zaletelo v druge, tako da sta se dva remorkerja potopila. Tudi potniški parniki, ki vzdržujejo promet med Beogradom in Zemunom, so morali ostati vsa noč na sredi reke in so šele davi, ko se je megla razpršila, prispeli v pristanišča.

Českoslovaški tisk o novi vladi ČSR

Sodba nemških listov. — Naloga nove koncentracijske vlade.

Praga, 9. decembra. Nemški listi so v presoji nove vlade precej rezervirani. »Prager Presse« izjavlja, da pri sestavi nove vlade ni šlo za poroko iz ljubezni, temveč za poroko iz dolžnosti. »Bohemia« ugotavlja, da je bila sedanja velika vlada sestavljena po dramatičnih notranje — političnih bojih in meni, da so morali meščanski Nemci pri prevzeti zdravstveno ministristvo. Na vsak način je treba materijalnih in moralnih garancij, da bo v tej vladi mogoče uspešno delo. »Prager Tageblatt« naglašja, da so stranke, ki sede v vladi, še do zadnjega trenutka divjale druga proti drugi, sedaj pa bodo morale skupno delati. »Deutsche Presse«, glasilo nemških krščanskih socialcev, ki v novi vladi niso zastopani, naglašja, da gleda javnost na novo vlado popolnoma mirno in v pričakovanju. »Sozialdemokrat« prav, da ima Udrzalova vlada napake, ki jih nikakor ne sme prikrivati. Ta vlada je poskus, ki se ga ne sme presojati z nevarnim optimizmom.

Večina čeških listov se omejuje v razmotrivanju o novi vladi na čuvanje strankinih stališč. »Narodni listy«, glasilo narodnih demokratov, zavzemajo rezervirano stališče in naglašajo, da bo morala nova

vlada čuvati narodni značaj države. Glasilo republikancev, t. j. stranke ministrskega predsednika »Venkov«, označuje kot najvažnejšo nalogo sedanje vlade, pobijanje gospodarske, predvsem pa poljedelske krize.

Pičla večina francoske vlade

Pariz, 9. decembra. V želji, da še pred božičnimi prazniki spravi pod streho državni proračun, je francoska vlada odredila, da zaseda zbornica permanentno. Zato se je tudi na včerajšnjo nedeljo vršila ves dan seja, ki bi bila trajala pozno v noč, če bi vlada pri večernem glasovanju ne doživela malone poraza. V razpravi o proračunu ministrstva za javna dela je zahteval socialistični poslanec Mitton po- vihanje neke neznatne postavke. Vlada se je temu uprla ter stavila vprsanje zaupnice. Z jedva 23 glasovi je bila zaupnica sprejeta. Ta večina je tem neznatnejša, če se upošteva, da je glasovalo za zaupnico vladi tudi vseh 24 ministrov. Predsednik zbornice je po glasovanju sejo takoj prekinil in se je nadaljevala šele danes dopoldne.

Pred odločitvijo o združitvi Orla in Hrvat-skega sokola s Sokolom kraljev. Jugoslavije

Dne 15. t. m. se bodo vršile glavne skupščine Orla in Hrvat-skega sokola. — Savezna uprava Sokola kraljevine Jugoslavije bo imenovana 16. t. m.

Beograd, 9. decembra. Zastopniki Hrvatskega Sokola in slovenskih Orlov, ki so se skupno s predstavniki Jugoslovenskega Sokolskega Saveza mudili v Beogradu, da precizirajo svoje stališče k novo ustanovljenemu Sokolu kraljevine Jugoslavije, so danes odpotovali domov. V Beogradu so ostali samo predstavniki Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, ki pripravljajo glavno skupščino, sklicano za 15. t. m. v Beograd, na kateri bo Savez oficijelno sklenil svoj pristop v Sokola kraljevine Jugoslavije.

Tudi Hrvatski Sokol in Orel bosta imela 15. decembra svoje skupščine, da končno sklepata o svojem stališču. Njuni predstavniki v Beogradu niso hoteli podati nikakih preciznih izjav glede priključitve k Sokolu kraljevine Ju-

goslavije. Dr. Žitko kot zastopnik Orla je izjavil, da bo zanj zakon sklep orlovske skupščine in da mu ne prija sokolsko ime nove organizacije.

Kakor izve vaš dopisnik z merodajnega mesta, bo ne glede na to, kako stališče bodo zavzele posamezne dosedanje gimnastične organizacije, dne 16. t. m. imenovana savezna uprava Sokola kraljevine Jugoslavije, ki bo takoj nato pričela z delom in organizacijo nove ustanove.

Današnji beograjski listi objavljajo številne brzojavke z raznih krajev države, v katerih sokolske organizacije pozdravljajo osnovevanje Sokola kraljevine Jugoslavije in prijavljajo svoj korporativni vstop.

Rudolf Tönnies umrl

V Münchenu, kamor je k specializmom odšel iskat zdravlja, je po 14 dneh bolehanja nenadoma na sv. Miklavža dan podlegel zlatenici stavni svetnik Rudolf Tönnies, arhitekt in gradbeni ravnatelj, star šele 60 let.

Pokojni je bil potomec stare ljubljanske družine Tönniesov, ki se že tretjo generacijo udeležuje v prvih vrstah našega stavarstva. Svojo kariero je pričel kot arhitekt pri hrvatski vladi v Zagrebu, potem se je preselil v Sarajevo, kjer je deloval 15 let kot šefarhitekt pri vladi, pozneje pa do prevrata kot ravnatelj Bos.-hercegovinskega gradbenega delniškega društva. Po prevratu je v Ljubljani ustanovil »Obnovo« tako da je bil nazadnje šef štirih velikih podjetij: Bosansko - hercegovskega gradbenega d. d., Zagrebačkoga gradbenoga d. d. ter firme G. Tönnies in »Obnova« v Ljubljani.

Eden naših najboljših organizatorjev, ki je svoje podjetje razširil na temeljih stare kranjske poštenosti in solidnosti po vsej državi, je zapustil po vseh naših mestih spomenike svojih velikih sposobnosti in neumorne delavnosti. Med drugimi velikimi stavbami je zgradil palačo Ljubljanske kreditne banke, v Sarajevu vse večje stavbe zadnjih 30 let in tako v Zagrebu kakor v Beogradu pričajo najpomembnejše palače o njegovih zmognostih.

Upeljenije trupla te markantne osebnosti našega narodnega gospodarstva je bilo izvršeno danes v Münchenu.

Sorodnikom naše sožalje, odličnemu pokojniku pa časten spomin!

Samomor

Ljubljana, 9. decembra. Snoči se je v neki ljubljanski tovarni obesil strojnik Ivan Mencin, rojen 2. junija 1881 v Spodnji Šiški in pristojen v Velike Lipljane. Ko je prišel davi okoli 6. delavec France Poženel kakor običajno na delo, je nenadoma prestrašen obstal. Na skripcu v stojnici je visel njegov tovariš Mencin. Poženel je naglo obvestil rešilno postajo.

Pred tovarno je »pridrl rešilni avto in člani rešilne postaje so prerazali vrti ter sneli obešenca s skripce. Toda vsaka pomoč je bila zaman, kajti Mencin je bil že mrtev. Iz raznih okolištin in po vseh znakih so deč se je Mencin obesil že ponoči. O tragičnem dogodku je bila obveščena policija, na kar sta odšla v tovarno dežurni uradnik nadzornik g. Gruden in policijski zdravnik dr. Avramovič. Na odredbo dr. Avramoviča so samomorilčevu truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Kaj je gnalo pokojnega Mencina v smrt, ni znano. Na mizi je pustil listek, na katerem je z okorno roko napisal, da ni prav nič kriv in da pri kupčiji »s cinkom« ni sodeloval. Zdi se, da se je obesil v duševni zmedenosti. Policijsko poročilo navaja, da so bile vzroke samomora baje nesrečne družinske razmere.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Asterdam 22.76, Berlin 13.4825—13.5225 (13.5075), Bruselj 7.8942, Budimpešta 986.5 (989.5) (988), Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 792.36—795.36 (793.86), London 274.86 (275.66) (275.26), Newyork 56.17—56.37 (56.27), Pariz 222.03, Praga 166.89—167.69 (167.29), Trst 294.10—296.10 (295.10).

INOZEMSKA BORZE.

Curih: London 25.12, Newy. 514.45, Pariz 20.26125, Milan 26.9375, Madrid 71.35, Berlin 123.23, Dunaj 72.43, Beograd 9.1275, Praga 15.2575, Budimpešta 3.07, Budimpešta 90.1375, Sofija 3.72, Varšava 57.25.

Zakaj so naši pesniki utihnili

Slovenska lirika v zadnjih 10 letih — Dve glavni smeri

Ljubljana, 9. decembra.

Včeraj dopoldne se je vršilo v univerzitetni zbornici v prisotnosti številnega občinstva predavanje g. Ocvirka o slovenski liriki v zadnjih 10 letih. Iz predavanja, zanimivega radi odnosa sedanja literaturna in do njenih zastopnikov pri nas, posnemamo naslednje glavne misli:

— Moje predavanje noče biti literarno zgodovinskega značaja, kjer morajo priti do izraza vsi momenti, ki so bistvenega pomena za našo dobo in kjer je podrobna analiza prava pot do močne sintetične utemeljitve tega tako razvitega časa. Zato je ta pregled v bistvu oseben. Na koncu predavanja je g. Ocvirk zopet naglasil: V tem kratkem pregledu sem skušal podati nekaj tipičnih posebnosti, ki sem jih spoznal iz opazovanja. Se enkrat poudarim, da je to osebo žarišče in misljenje, ker sem sam aktiven član slovenske literature.

— Značilnost zadnjih let je prehod pesniškega izraza iz prvotnega povojnega kaosa besedne, figurativne, metaforične bujnosti, antinimije in astilnosti v umerjeno, miselno in čustveno stalnejšo in globljo, bolj dograjeno ritmično in stihno pesniško obliko. Čeprav je ta prehod deloma še brez večjih dokazov, čutim njegovo bližino v odmiranju povojne artistske blaznosti celo pri pesnikih, ki so jo v začetku zastopali, da ne mislim na direktne zgleda zadnjih let, ko se čuti poudarjanje formalne dovršenosti zunanje zgradbe lirskih pesmi in vsebinske njene dograjnosti, ki se mora s formo ujemati v vsebino. Hipna onemoglost v pesniški produkciji zadnjih dni, ki se kaže v revljah, ni znak današnje pesniške amuzičnosti, tudi ne sterilnosti, ampak neke čustvene odreenosti, ki si mora najti novih umetniških sokov, da jo prerodijo v nov svet umetniške resničnosti. Zato naš čas ni negativen — tudi ni pasiven.

Predavatelj je nato prešel na prva leta povojne dobe. Omenil je Podbevška, Oniča in »Tri labode«. — Toda kmalu je pri močnejših pesnikih zmigalo pristno občutje nad formalističnimi težnjami in tako je prišel pesnik predvsem poudarjati notranji svet, ki je v različnih etičnih gledanjih dobil različna etična in moralna vsebinska dopolnila. Predvsem sta najbolj vidni dve idejni si nasprotni smeri, ki sta po prvih literarnih revolucijah zadobili bolj določne oblike in ki sta — gledani iz pretekle generacije — popolnoma novi.

Pri prvi je osnovno znamenje religiozni mističizem, ki stremi po poduhovljenju človeka in gloda nanj z breztelesnimi očmi v siju nadnaravnega božjega razodetja. — Predavatelj je kot zastopnik te literarne

smeri navedel Antona Vodnika in Pogačnika, Franceta Vodnika, Tineta Dobeljaka in Vitala Vodnika. — Druga smer poudarja socialno etiko, veščidel s patetičnim besedjem in kosmopolističnimi simboli, poje o nekem skupnem odrešenju, o sreči na zemlji, ki ima priti in slika socialne krivice družabnega reda, kakor na trpljenje delavskih plasti. Dočim je religiozna pesem abstraktna, lahna in muzična, je socialna pesem deklaratorično patetična, opisuje realistično in se izgublja v naturalizmi.

— Njen pijani mož je v izbo stopil preklinjajoč

in je klecnal po tleh.

Pržalostne so bile njene oči:

O ti svinja, pijana!

(Tone Seliskar »Trbovlje«)

Poleg nekaterih dobrih Seliskarjevih pesmi, ki bi jim pa vendarle odkrili umetniško silo, polni njegovo zbirko »Trbovlje« polno časovno programskih pesmi, ki so verifikirane socialna načela. Mnogo bolj šibki od Seliskarja so še drugi socialni pesniki, ki so se zbirali okoli »Mladine« in drugi, ki so utonili v čisti programatičnosti, tako Klopčičev »Plameti okovic«.

Poleg teh dveh tipičnih smeri pri nas je še tretja skupina, ki bi jo označil z individualističnim umetniškim nazorom. Sem spadajo filozofski vizionarci, ki jih označuje Miran Jarc z zbirko »Človek in ozračje«. V tej smeri nekako je rasel tudi Srečko Kosovel kljub vsem socialnim težnjam.

Ves ta etični, idejni, moralni in intelektualni nazor v umetnosti je dobil najrazličnejših izrazov, ki so svojevrstni in se znatno ločijo od izraza pretekle generacije. Jezik je postal bolj elastičen, povečal se je besedni zaklad posebno za abstraktne pojme. Občutljivost za muzičnost se je dvignila in občutljivost za čustvene odtenke, ki so postali sedaj močno važni. Kljub vsem pretežno važnim znakom naše lirike pa je izostala prava vsebinska in čustvena dinamika pesmi.

Mimo vseh teh novih in plodnih pojavov živi v naši literaturi še starejša generacija pesnikov, ki nima več pravega stika s časom, ne z idejno in pesniško borbo za nov izraz, niti za prečiščeno oblikovanje novih utripov pesniških sanj in vizij, ki se medli v »zarjajoč« Zupančičev moči in se izživlja v ponavljanju že obrabljanih in neplodnih pesniških stilizmov. Ohlapnost forme in vsebine, ki je današnjemu človeku že močno tuja in je pri večini niti ni, motivnosti in občutja je pri njih oči, zato so važni le še kot »odmevne« generacije, ki se je do dna izpovedala v Zupančičevih »zarjajoč« Viktorih in pesniško usahnila.

Predlog za novi ljubljanski proračun

Redni promet izkazuje potreščine 45,949.060 Din, primanjkljaja pa 3,689.322 Din — Samo na trošarin predvideva predlog okoli 4 in pol milijona manj dohodkov

Mestno knjigovodstvo je izdelalo občinski proračun za leto 1930, ki izkazuje pri rednem prometu potreščine 45,949.060, pokritja 42,259.758 Din, torej primanjkljaja 3,689.322 Din. Proračun za leto 1930 izkazuje v primeri s proračunom za leto 1929 več potreščine za 2,681.732 Din, pokritja pa za 1,617.353 manj, tako da je nastal mesto presežka iz leta 1929 v znesku Din 609.763, primanjkljaj 3,689.322 Din.

Občinski proračun je sedaj občanom javno na vpogled, da lahko stavijo k proračunu svoje predloge, oziroma priporočila. O proračunskem predlogu mestnega knjigovodstva so bo predvidoma prišel posvetovati finančni odsek občinskega sveta koncem decembra, oziroma januarja meseca prihodnjega leta. Občinski proračun mora sprejeti občinski svet do konca marca 1930.

Iz proračunskega predloga za leto 1930 povzamemo naslednje podatke:

Splošna mestna uprava

ki vsebuje predvsem plače in draginjske doklade mestnim uslužbencom ter izdatke za pisarniško upravo, izkazuje potreščine 8,516.958, pokritja 2,062.499 in primanjkljaja 6,454.459 Din. V primeri s proračunom za leto 1929 izkazuje predlog proračuna za leto 1930 za 304.573 Din več primanjkljaja, ki je nastal na ta način, da se zvišajo stroški za plače in draginjske doklade za Din 231.502, za pokojnine in preskrbine za Din 20.706 in za pisarniško upravo Din 50.374.

Mestna poslopja in zemljišča

zahtevajo Din 4,119.681 potreščine, 2 milijona 722.432 Din pokritja in 1,397.249 Din primanjkljaja, ki je za 237.328 Din višji od leta 1929. Drugo poglavje občinskega proračuna, ki obravnava mestna poslopja in zemljišča, ima med dohodki predvsem najemnine mestnih hiš in zemljišč in med stroški vzdrževanje mestnih hiš. Primanjkljaj se je zvišal zato, ker je v proračunskem predlogu predviden manjši donos najemnin, kot leta 1929.

Hranilne vloge in vrednostni papirji

izkazujejo pokritja 64.613 Din, to je za Din 24.540 manj kot leta 1929.

Mestna podjetja in občinske davščine

izkazujejo potreščine 6,348.476 Din, pokritja Din 27,640.943 in prebitka 21,292.467,

ki je za Din 742.933 manjši od leta 1929. Dejansko je pa prebitek še za nadaljnjih 50.000 Din manjši, ker je za ta znesek v letu 1930 tudi potreščina manjša. Prav v IV. poglavju občinskega proračuna so predvidene največje spremembe. Novi dopolnilni zakon o državnih trošarinah obeta okoli Din 4,500.000 manj dohodkov kot leta 1929. Finančni minister je sicer novembra meseca izdal nove predpise za finansiranje mestnih občin, vendar pa iz zakona ni mogoče razbrati, ali je maksimiranje trošarin za mestne občine končno uveljavljeno in ali ostane izguba v veljavi, kot jo proračunski predlog mestne občine predvideva. Za slučaj, da bi obveljale dotedanje trošarine, je takoj rešen problem ljubljanskega proračuna in je primanjkljaj 3½ milijona pokrit. Dalje je tudi rešeno vprašanje znižanja občinskih določil na državne davke, ki so v proračunskem predlogu predvidene v višji izmeri kot lanske leto.

Občinska posojila

izkazujejo potreščine Din 4,836.840, pokritja Din 2,459.454 in primanjkljaja Din 2,377.386, ki je za Din 508.812 višji od leta 1929. Povišek gre na račun anuitet za nove stanovanjske hiše in za druga nova občinska posojila.

Ceste, ulice, trgi

izkazujejo potreščine Din 9,799.594, pokritja Din 4,246.450 in primanjkljaja Din 5,553.144, ki je za 2,208.967 Din višji od leta 1929. Proračunski predlog predvideva, da se za okroglo svoto 2 milijona dinarjev zvišajo stroški za vzdrževanje, oziroma napravo cest, ulic in trgov, javnih nasadov, vodnih zgradb, mostov in ograj ter jarkov in kanalov. Leta 1928 se je za ta del mestnega proračuna porabilo Din 6,101.194, dočim se je pa leta 1929 določilo le Din 4,344.849. S tem zneskom je bila komaj krita potreščina za stalni delavski kader, ki je zaposlen na cestah in za material, ki je potreben za redno vzdrževanje že obstoječih cest in kanalov. Na nova dela pa vsled pomanjkanja sredstev ni bilo misliti. Zle posledice na minimum skrajšanega proračuna so se pokazale in nezadovoljnost občanov je velika, da so v pogledu cest, kanalov in mostov ni tokom leta več napravilo. Letošnji predlog proračuna je približno tako visok kot leta 1928, kar pa povzroča višji primanjkljaj, ki ga bo krita.

Socialno skrbstvo

izkazuje potreščine Din 4,832.120, pokritja Din 1,295.000 in primanjkljaja Din 3,537.120, ki je za 252.843 Din višji od leta 1929. Višji izdatek je utemeljen s tem, da se predvideva v proračunskem predlogu anuiteto za dozdave v mestnem zavetišču za onemogle. Socialni urad ima okrog 100 prošenj za sprejem v zavetišče, a upravičnim prošnjikom ne more ustreči, ker je obstoječe zavetišče prenapolnjeno.

Zdravstvo

izkazuje potreščine Din 1,390.069, pokritja Din 439.100 in primanjkljaja Din 950.969, ki je za 119.917 Din manjši od leta 1929.

Šolstvo

izkazuje potreščine Din 3,074.349, pokritja 487.945 in primanjkljaja Din 2,586.404, ki je za 101.964 Din višji od leta 1929. Manjši poviški so nastali pri posameznih izdatkih učnega osebja in ker je znižan dohodek m. gospodinjke šole, ki se pa sicer sama vzdržuje.

Znanost, umetnost in prosveta

izkazuje isto potreščino kot leta 1929, to je 225.500 Din.

Prenešen delokrog

izkazuje potreščine 572.973 Din, pokritja 300 Din in primanjkljaja 572.673 Din, to je za 6516 manj kot leta 1929.

Delavska zavarovalnica

je bila v letu 1929 zaračunana pod VII. poglavjem m. proračuna, v osnutku proračuna za leto 1930 je pa samostojno vodena in izkazuje potreščine in pokritja 560.000 Din.

Raznoterosti

obravnavajo predvsem stroške za gasilstvo in reševalno postajo, tujski promet ter izkazujejo potreščine Din 1,672.500 pokritja, 281.000 in primanjkljaja 1,391.500, ki je za 43.556 Din višji od leta 1929.

V rednem prometu predlog občinskega proračuna na splošno ne kaže posebnih sprememb od proračuna iz leta 1929, ako izvajamo poglavje o obč. davščinah, ki izkazuje občuten primanjkljaj vseh novih določil drž. davčnih zakonov. Upati pa je, da se bo do časa, ko bo prišel o proračunu razpravljati obč. svet tudi o temna stran obč. proračuna razjasnila in da bo mogoč izhod, ki ne bo pretežko zadel še tako preobremenjene davkoplačevalce.

Izredni promet

Poleg proračunskega predloga o rednem prometu je razporežen tudi proračun o izrednem prometu, ki obravnava zgradbe poslopji, nakup zemljišč, zgradbe cest in kanalov, mostov in vodnih zgradb. Izredni promet predstavlja bolj investicijski program del, za katere bi bilo želeto, da se izvrše v bližnji bodočnosti. Proračunsko realno je pa poglavje izrednega prometa le v toliko, kolikor že predvideva za izdatke tudi kritje. Izredni promet izkazuje potreščine Din 34,041.402 in pokritja Din 18,163.009, torej primanjkljaja Din 15 milijonov 878.402, ki pa dejansko kakor rečeno proračunsko ni primanjkljaj, ker se bo v letu 1930 izvršilo le to, kar bo z dohodki tudi pokrito.

Ako torej govorimo o primanjkljaju pravkar razporejenega občinskega proračuna za leto 1930, potem računamo z zneskom Din 3,689.322, ki ga izkazuje redni promet.

Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu

Zagreb, 7. decembra.

Domača knjiga in domače časopise je v prvi vrsti tista vez, ki nas epaja z ožjo domovino. Vsakdo, komur kultura ni tuzna in domovina ne deveta briga, čuti potrebo za našimi kulturnimi pridobitvami in sredstvi.

Čuli in čitali smo že večkrat, da nas je v Zagrebu nad 30.000. — Ako se malo namaneje razgledamo, pridemo do zaključka, da bi nas bilo še več, če bi jih toliko, ki prihajajo iz ožje domovine, ne pozabljalo svojega jezika in se ne odrekli svojega pokolenja in svojih prednikov. Tisoči in tisoči se v borbi za kruh, sicer težko ali vendar, prilagodijo razmeram in okolici. Radi pomanjkanja vseh z ožjo domovino pozabljajo na njo. Zal, da skoro vedno pozabljajo tudi na vse lepo in vzvišeno, dobro in pošteno, za čemur so stremeli in kar jim je bilo v domovini ideal. Mnoge zagrebovalno mesto s svojo hladno in blatno tipičnostjo kulturnih centrov, z bedo, pijanstvom, telesnim in duševnim propadanjem, proti čemur se bori ves kulturni svet. Prihajajo v veliko mesto in vidijo, da se nihče ne briga za nje. Vidijo to in mislijo, da ni nikogar, ki bi čutil z njimi in jim želel dobro. Ni čudno, da radi tega odpovedo moralne vezi, ki nas vežejo od mame do znancev v celoto.

Mnogo pozitivnih vrednot našega kulturnega življenja, prinesenih iz ožje domovine, ostane brezplodnih, ker naši ljudje nimajo prilike, da bi se izživljali na nam lasten in doma priten način. Vzrok leži v tem, da nimamo imeli dosedaj nobenega društva, kjer bi se gojile pozitivne kulturne vrednote lastne našji domovini na način, ki odgovarja značaju našega povprečnega človeka.

V Zagrebu ni bilo dosedaj nikake organizacije, na katero bi se bil mogel obrniti vsak naš človek z nado, da bo dobil tam dober nasvet. Nismo imeli niti domačih knjig, katerih smo se že od doma privadili in ni bilo na razpolago časopisov, ker si jih v trdi borbi za vsakdanji kruh nismo imeli prilike naročiti.

Ožji krog tujkanih Slovencev je že detj časa razmišljal o teh potrebah. Dokler pa nam prilike niso dopuščale, da bi si mogli najeti svoje prostore, tako dolgo so bile vse naše želje in vsa dobra volja zamrznjeni.

Pred kratkim se nam je posrečilo dobiti prostore in strnili smo se v četico, ki je z uspehom prevzela nalogo, da osnuje »Narodno knjižnico in čitalnico«. Pripravljalni odbor nam je osigural prostore in se pobrigal, da so bila odobrena društvena pravila.

Do bo društvo moglo vršiti svojo nalogo, je potrebno, da se zbere v njem število, odgovarjajoče tisočim Slovencev v Zagrebu. Treba je, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu vsi, ki imajo dobro voljo in zavest, da je pogoj napredku dan le v skupnem složenem delu.

Obrabamo se do vseh Slovencev ter njihovih prijateljev, ki uvidevajo potrebo po družabnosti, obrabamo se do vseh, ki ljubijo našo domačo knjigo in ki verujejo, da je prosep posameznika mogoč le v naprednem kulturnem delu. Obrabamo se nadalje do vseh, ki so prepričani, da je treba gojiti pozitivne kulturne vrednote vseh delov naše velike Jugoslavije, ako hočemo, da bomo zadovoljni in srečni. Obrabamo se do njih, da se nam pridružijo in pomagajo vsak po svojih močeh!

Društveni prostori se nahajajo v Gunduličevi ul. št. 29, pritrilčno, telefon 6865.

Pri poapnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefova« vode iztrebljenje črevesa brez hudoga pritiska. Cenjeni učenci na kliniki za notranjo medicino so dosegli celo pri polustransko ohromelih s »Franz Josefova« vodo najboljši uspehi pri iztrebljanju črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Slovinci v Ameriki

V Duluthu je po kratki in mučni bolezni umrla 20 letna Marija Mihevc, hčerka ugodne Grudrove rodbine. Bila je poročena ter je zapustila moža in otroka. — Dne 12. novembra je v Evelethu preminul v starosti 70 let Matija Horvat. Zadel ga je srčna kap. Pokojni je bil rodom iz vasi štrnja, fara Črenšovci v Prekmurju. — V Chicagu je podlegel jetiki v starosti 53 let Josip Hajban. Pokojni je bil doma iz vasi Čenčja, fara Selce nad Škofjo Loko. — Družino Popovič v kraju Ely, je zadel težak udarec. Izgubila je sina Nikolo v starosti 18 let. Podlegel je operaciji slepica. — Dne 7. novembra je istotam preminul Slovenec France Bračun, rodom nekje s Stajerskega. 8. novembra pa je legel v grob 53 letni Andrej Lah, rojen v Basteči vasi. Zapustil je ženo in 6 nepreskrbljenih otrok.

V rudniku v Walsenburgu pri Pueblu se je smrtno ponesrečil Anton Fersul. Nesreča se je pripetila 4. novembra. Pokojni je bil rodom iz Struške fare. — V kraju West Frankfort je umrl v starosti 42 let Janez Podbevsek. — V kraju Midvale, država Utah, je umrl v starosti 53 let štefan Corak. Podlegel je jetiki. Zapustil je ženo in 6 otrok. — V kraju Denver, država Colorado, je 12. novembra umrl Miha Tomaž, star 66 let. Pokojni je bil rodom iz Buhnarceve, fara Zakanje pri Karlovcu.

Pretekli mesec je minilo 20 let, odkar se je pripetila strahovita rudniška katastrofa na Cherry blizu mesta La Salle, ki je zahtevala 342 človeških žrtve, med temi 18 slovenskih rudarjev. V rovu se je vnel plin in omamil nesrečne rudarje. Med ponesrečenimi Slovenci so bili Jernej Lindič, Josip Ernakora, Jožef Resel, Martin Gril, Ivan Forgač, Anton Kravanja, France Jakše, Janez Kaus, Anton Pavlin, Anton Vesel, Jože Pirih in drugi.

V kraju Ely, država Minnesota, je podlegel posledicam težke poškodbe, ki jo je zadobil pri eksploziji plina, Franc Pešal. Pokojni je bil rodom iz Bistrice pri Črnomlju.

Dne 11. novembra se je v Elkhartu pripetila avtomobilska nesreča. Avtomobil, katerega sofer je izgubil oblast nad volanom, se je zaletel v avto Janeza Kvasa. Pri karambolu se je Kvas precej poškodoval in so ga morali prepeljati v bolnico.

Kakor smo že poročali, je Josip Kočvar tožil državnega pravdnika Rehna, češ, da ga je pri zaslišanju udaril po obrazu in ga precej poškodoval. Zahteval je 50.000 dolarjev odškodnine. Porota je državnega pravdnika oprostila. Kočvar se je pritožil in pride zadeva pred vzkično sodišče.

Beležnica

Koledar.

Danes: Ponedeljek, 9. decembra 1929, katoličani: Peter, pravoslavni: 26. novembra, Alimp.

Današnje prireditve.

Drama: Brez ljubezni. Kino Matka: Rešitev. Kino Ideal: Kapitan Mack. Kino Ljubljanski Dvor: Hudčeva metresa.

Družne lekarne

Danes: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Prosveta

Drama

Repertoar.

Ponedeljek, 9. decembra: »Brez ljubezni«. A. Torek, 10. decembra: Zaprti. Sreda, 11. decembra: »Nevesta s krono«. Red D. Četrtek, 12. decembra: »Naš gospod župnik«. E. Petek, 13. decembra: Zaprti. Sobota, 14. decembra: »Don Carlos«. Premiera. Izven.

»Brez ljubezni«. Danes, v ponedeljek se ponovi v ljubljanski drami infimna drama znamenitega srbskega pisatelja Velimira Jankovića, »Brez ljubezni«. Janković je prejel obe do sedaj razpisani nagradi za najboljšo dramo, ki jih je razpisalo ministrstvo prosvete in ga književniški prištevajo med najboljša dramatična Jugoslavije. Imenovano delo je želo pri karstni predstavi v Ljubljani burno priznanje. Tudi naša kritika se v zadnjih desetih letih še o nobenem domačem delu ni izrazila tako enodušno priznalo in laškavo, kakor o tej drami. — Predstava bo za abenma A. — Vstopnice so občinstvu še pred predstavo na razpolago v dramskem gledališču.

Opera

Repertoar.

Ponedeljek, 9. decembra: Zaprti. Torek, 10. decembra: »Beneška noč«. Red C. Sreda, 11. decembra: »Jonny svira«. Red E. Četrtek, 12. decembra: Zaprti. Petek, 13. decembra: »Gorenjski slavček«. B.

Jutri se poje Joh. Straussa opereta »Beneška noč«. Sodelujejo ga. Poličeva, ga. Belakova, goč. Struša ter goč. Drenovec, Gosič, Peček, Povbe, Simončič Rus, Jelnikar in drugi. Dirigent g. Neftal, režiser g. Povbe. Predstava se vrši za C abonma.

V sredo se poje »Jonny svira« z gospodom Primožičem v naslovni partiji. V ulogi sildeteta Maksa nastopi lirčni tenor zagrebške opere g. Vičar. Dalje nastopijo: goč. Majkčeva, ga. Poličeva ter goč. Grba, Rumpelj, Mohorič, Simončič, Selma in drugi. Dirigent g. Neftal. — Predstava s vrši za E abonma.

Novoleti v ljubljanski operi. Koncem tedna se vprizori klasična opereta »Tikar«. Delo šudirata goč. Svetel in Povbe. Par dni kasneje pride na oder Verdiev »Ernani« pod vodstvom goč. Struša in Krivčevića.

Radioprogram

Radio-Ljubljana

Torek, 10. decembra.

12.30 Reproducira glosa (pevski dueti, lahka glosa); 13. Časovna napoved, borja, reproducirana glosa; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 17.30: Koncert radio-orkestra; 18.30 Biografija svetovnega gospodarstva: Svetovna živinoreja, dr. Valter Bohinec; 19: Kratke pregled slovenskega jezika, dr. R. Kolarič; 19.30: Ruščina, poučuje dr. Preobražensky; 20.00: Orgelski Zimarni: Božična pesem pastirjev, b) 21: Koncert stolnega kap. Stanka Premrla; 22: Koncert radio-orkestra; 22: Časovna napoved in poročila nadaljevanje koncerta; 23: Napoved programa za naslednji dan.

DOPOLNITE SI ZALOGE

ker zima bo trda in dolga. V par dneh dospe zaključen transport šleziskega premoga

»Julius - Kazimierz«

specijalno za domačo kurjevo.

Razumna gospodinja kuiri s tem premogom, ker prihrani na času, delu in denarju.

Dobave direktno iz vagonov

bodo cenejše, kakor potem iz skladišča.

Prednaročila javite tvrdiki D. ČEBIN

premog, drva, koks

Woltova 1. Tel. 20-56.

Dnevne vesti.

— Ban dravske banovine g. inž. Dušan Sernec jutri ne bo sprejel strank.
— Z naše univerze. V višjo skupino je pomaknjen asistent na tehnični fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani dr. Ladislav Guzeli.

— Iz državne službe. Za profesorja na Srednji tehnični šoli v Ljubljani je imenovan vršilec dolžnosti ravnatelja Srednje tehnične šole v Novem Sadu inž. Rudolf Skof. Za pisarniškega oficijala pri šumski upravi na Bledu je imenovan Dragotin Pstros. V višjo skupino je pomaknjen asistent kmetijske ogledne in kontrolne stanice v Ljubljani Ivan Zaplotnik; vpokojen je upravnopisarniški uradnik pri sreskem poglavarstvu v Črnomlju Janko Kralj.

— Poljsko odlikovanje naših avilatikov. Na vojnem aerodromu v Novem Sadu se je vršila v petek skromna svečanost. Poljski vojni ataše na našem dvoru major Stražinski je izročil našim avilatikom odlikovanje prezidenta poljske republike. Med drugimi sta bila odlikovana kapitan Dragotin Rupčić in Franjo Pirc z redom »Polonia Restituta« IV. stopnje.

— Izpremembe v naši vojski. Za kraljeve adjutante so imenovani dosedaj komandant 36. pešpolka Čeladski polkovnik Čedomir Petrovič in dosedaj pomočnik maršala dvora major Branko Pogončnik, za kraljevo ordonansno oficijala pa dosednji pomočnik inštruktorja službe patruliranja in zveze artiljerijske šole streljanja major Peter Kiler in dosednji komandant torpedovke TS poročnik bojnega broda I klase Hijačint Munderfort. Dosednji poveljnik 18. artiljerijskeke polka v Ljubljani polkovnik Čedomir Jovanović je imenovan za vršila dolžnosti komandanta zetske artiljerijske brigade. Pehotni polkovnik Josip Pakler je dodeljen na službo v štab komande jadranske divizijske oblasti.

— Zenitev oficijev. Z dovoljenjem vojne ministra sta se poročila artiljerijski poročnik Karl Novak s hčerko posestnika v Vel. Laškah Ivana Hočevarja Marijo. In zrakoplovni kapitan II. klase Ivan Mrak s hčerko sarajevskega stavbika Marka Orlića Zoro.

— Iz »Službenih Novic«. Službene Novine kraljevine Jugoslavije objavljajo v št. 287. z dne 6. t. m. zakon o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije in zakon o posebnih dodatkih stalnim profesorjem vojnih akademij, pomorske vojnne akademije in intendantne akademije, v št. 288 z dne 7. t. m. pa zakon o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona z dne 4. junija 1929 in uredbi o sestavi katastra zemljišč potom privratnih podjetij.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo megleno in oblačno vreme. Tudi večer je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 18, v Skoplju 13, v Mariboru 12, v Ljubljani 11,5, v Zagrebu 10 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764,2, temperatura je znašala 3,8.

— Nesreče in nezgode. Slavko Cevc, 14-letni posetnikov sin iz Loke pri Kamniku, se je pri igri tako nesrečno nabodel na kol, da se mu je zapil v trebuh. Nesrečnega dečka so težko poškodovanega prepeljali v bolnico. — Ivana Prijateljica, kaljarjeva sina iz Kompolje je nekdo med prepričkom udaril s kolom po desni nogi in mu jo zlomil. — Adolfa Žitka, stanujočega za Bežigradom, je večeraj njegov součenec tako močno pamnil v stran, da je Žitko priletel na glavo in se težko poškodoval. — Delavca Stanka Čemazarja je nekdo udaril s kamnom po glavi in ga precej poškodoval.

— Tragedija ruskega begunca v Zagrebu. Na progi med Černomerom in zagrebškim kolodvorom Sava se je večeraj dopoldne odigrala grozna tragedija. Ruski begunec Ivan Mašin je skočil pod tovorni vlak, ki je prihajal iz Zidanega mosta. Strojevodja je sicer samomorilnega kandidata v zadnjem hipu opazil, toda vlak ni mogel ustaviti. Vlak je nesrečnega emigranta razmesaril. Vzrok samomora je bila beda. Mašin, ki je živel v Podsedu, je nedavno nevarno zbolel. Več mesecev je bolehal in odpustil si je službo. Ko je okrevljal, je ostal brez zaslužka. Beda je bila vsak dan večja in končno si je nesrečni Rus v obup končal življenje.

— Na lov ustreli tovariša. Pretekli teden sta odšla posestnika Nikola Malešević in Lenjo Palko, oba iz Svilohe v Slavoniji, na lov. Čakala sta na postojankah, oddaljenih na 100 metrov drug od drugega, ko je nenadoma pridrvel mimo zajec. Malešević je pomeril in ustreliš. Namesto zajca je pa zadel tovariša, ki je bil takoj mrtev. Orožniki so uveli preiskavo.

— Na begu obstreljen begunec. Iz subotičkih zaporov je nedavno pobegnil kaznjence Stefan Mezaros, ki je bil zaradi roparskih napadov obsojen na 6 mesecev ječe. Spustil se je po vrvi iz pisarne, kamero je pospravil. Odšel je v Čoko, kjer je delal pri veleposelniku Ledererju, nato je pa pobegnil k roditeljem v Topolu. Tu pa so mu postala tla kmalu prevročila in neopazeno se je vrnil v Subotico, kjer se je skrivljal pri sorodnikih. Orožniki so ga pa izsledili in ga hoteli aretirati. Mezaros je zopet pobegnil, toda na jugoslovensko-madžarski meji so ga dohiteli. Ker se na ponovno poziv ni hotel ustaviti, je orožnik streljal. Kroglja je zadel begunca v hrbet. Težko ranjenega s prepeljali v bolnico.

— Razprava proti bivšemu majorju Kalčiču. Koncem decembra se bo vršila v Novem Sadu razprava proti bivšemu majorju in poznejšemu borznemu senzalu ter trgovcu z žitom Ivanu Kalčiču. Kalčič je, kakor znano, ogoljufal mnogo trgovcev, največ njegovih žrtve pa je bilo med Slovenci. Ko so mu postala tla prevročila, je pobegnil v Monte Carlo, kjer je poskušal srečo z igranjem. Izgubil je vse premoženje ter se vrnil v Subotico, kjer se je sam javil oblastim. Iz Kalčičevega dnevnika je razvidno, da je mož postal žrtve svoje strasti, namreč kvartanja. Kalčič je Slovenec, doma nekje iz Istre.

— Tragična nesreča na diletantski predstavi. V soboto je diletantsko društvo »Fadilete« v Banji Luki priredilo predstavo »Prinesite mrtveca«, delo A. Muradbegovića. V zadnjem dejanju mora igravec ustreliti junakinjo drame. Za predstavo si je društvo izposodilo starinsko puško, ki pa je bila nabasana, česar ni nihče vedel. V zadnjem dejanju je diletanti Hamid Afgan pomeril na igralko Marijo Franičevič in sprožil. Nesrečna igralka je kriknila in se vsa okrvavljena agridala na oder. Ker je istočasno padel zastor, publika nesreče niti opazila ni. Šele pomeje so ljudje svedeli za nesrečo. Franičevič so prepeljali v bolnico. Njene poškodbe so sicer težke, vendar zdravilni upajo, da bo okrevala.

— Obseba pohotneža. Pred zagrebškim sodiščem se je v soboto zagovarjal zaradi gnusnega zločina 42letni Ladislav Zenko, ki se je spoznal nad 5letnim dekletcem in ga oskrnil, čeprav je oženjen in oče dveh otrok. Pohotnež je deklečko dvakrat zlorabil in jo tudi okužil. Pri razpravi je bil Zenko obsojen na 5 let težke ječe, poleg tega pa mora plačati očetu nesrečnega otroka 5000 Din odškodnine.

— Volkovi v Hercegovini. Po Hercegovini, zlasti v okolici Gacka, se klatijo tople volkovi, ki povzročajo seljakom ogromno škodo. Te dni so volkovi poklali več ovac posestnika Muharema Mušića v Drežnici, vrli so pa tudi v stajo posestnika Omerovića, kateremu so poklali 30 ovac. Prebivalstvo je zaprosilo oblasti za pomoč.

Iz Ljubljane

— Dr. Fran Hubad umrl. Večeraj je preminul v Ljubljani po kratki težki bolezni odvetnik in upokojenih nadsvetnik finančne prokurature g. dr. Fran Hubad, brat soproge magistratnega direktorja dr. M. Zarubca in nekdanji direktor drž. konservatorija g. Mateja Hubada. Pokojni je bil star šele 50 let. Bil je mirnega, simpatičnega značaja, priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pogreb bo jutri ob 15. s Stare poti št. 2. Blag mu spomin! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— Peti družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo poltrijstrem v sredo dne 11. decembra ob pol 9. uri zvečer v prostorih restavracije »Zvezda«. Na tem večeru bo predavanje in sicer o predmetu »O pomenu pomorske trgovine«. O tem zanimivem in aktualnem vprašanju predava gospod prof. dr. Ludovik Böhm, ravnatelj trgovske akademije v Ljubljani. Gospod prof. dr. Böhm slovi po svojih predavanjih, pa je izvrsten poznavalec prav v vprašanju pomorske trgovine. Po končanem predavanju bo petje in godba. Družabni večeri, zvezani z rednimi predavanji odličnih predavateljev, so se hitro priljubili in je udeležba vedno živahna. Vstop je brezplačen in so gostje dobrodošli. 702-n

— Običajna veselica v korist Družbi sv. Cirila in Metoda se vrši 5. januarja (v nedeljo) 1930 v Narodnem domu v Ljubljani.

— JNAD Jadran. Pozivamo vse tovariše, da se udeležijo predavanja kol. Branka Alujevića o sadržajstvu danes ob 20. v društveni čitalnici.

— Ponesrečena starica umrla. Poročali smo o težki tramvajski nesreči, ki se je pripetila v soboto dopoldne pred Škofijo, kjer je tramvaj povozil neko priletno ženo. Starico so prepeljali v bolnico, kjer pa je večeraj dopoldne okoli pol 19. poškodbam podlegla. V bolnici so ugotovili, da gre za 70letno posestnico Marijo Koširjevo, stanujočo na Viču 17.

PRIDE! VELESENZACIJA! PRIDE!
Žena na mesecu
Počet z raketo na luno! Najgrandioznejši velefilm »Ute« pod režijo Fritzja Langa.

Iz Celja

— Ljudsko vsenilišče v Celju. Nocoj ob 20. bo nadaljeval svoje predavanje o obisku na zgodovinski graščini Visoko pri Škofji Loki g. Šolaki upravitelj Josko Bizjak. Predavanje se vrši v predavalnici trgovske šole in ga bodo spremljale skiptične slike.

— »Napoved najemnine za l. 1930« je naslov predavanja, ki ga bo imel jutri zvečer ob 20. v veliki gostilniški sobi Narodnega doma v Celju na izrednem obznanem zboru Društva hišnih posestnikov za Celje in okolico predsednik pokrajinske zveze g. Frelih iz Ljubljane.

— Sokolka župa v Celju sklicuje odborovo sejo za četrtek 12. decembra ob 20.15 uri (četrti na 9. uro zvečer) v župno sobo v Narodnem domu v Celju. Vsem pravnočasto prijavljenim delegatom bo predskrbela prenočišče župa. Zaradi važnosti seje se pozivajo vsa društva, da pošljejo zanesljivo svoje poslanece. — Župno staršinstvo.

— Občni zbor Celjskega pevskega društva. 36. redni občni zbor CPD se vrši v torek zvečer ob 20. uri v pevski sobi v Narodnem domu.

— Tečaj nemškega jezika, ki ga je sklenilo prirediti za trgovske uslužbence turkajšnje Trgovsko društvo, se vrši vsak ponedeljek in četrtek ob 20. do 21. ure (od 8. do 9. zvečer) v trgovski nadaljevalni šoli. Poučje g. prof. Konrad Fink.

— Hranilno kajitico, glasečo se na vlogu 5000 Din, je pozabil neki možki 5. t. m. zvečer pri mehaniku Josipu Negerju v Gosposki ulici. Lastnik naj se zgani na gornjem naslovu.

— Dva nožna veseljaka sta bila prijeta v noči od sobote na nedeljo v Gaberju, ker sta, vsak na svojem koncu, z razgrajanjem in prepevanjem kalila nočni mir. Oba. Edvarda L. in Ivana K., so spravili na stražnico.

Indijski maharadža in pastirica

Poročka indijskega maharadža Age Khana s francosko prodajalko slaščic

Aga Khan je orientalski mogotec, ki ima pod seboj več milijonov Indijcev. Toda v turbanu, posutem s biseri, v sivem plašču, okrašenem s smaragdi in safiri, v rdečih baržunastih čevljih z visokimi petami, pod baldahinom na slovesnem hrbtu in sredi novejih pahijač ga ni še nihče videl. Aga Khan spada med one maharadže, katerim se že na zunaj pozna, da se ne drži starih indijskih običajev. Oblike mu delajo najboljši londonski krojači in na zunan se prav nič ne razlikuje od evropskih finančnih magnatov. Mož je nizke postave in okroglega trebuščka, ima velike izbuljene oči in nosi očala. Bogat je tako, da še sam ne ve, koliko premore. Ima mnogo milijonov v gotovini, krasne staje, polne najboljših dirkalnih konj, razkošne vile v Deauville, Biarritz, Aixu, Cannesu itd.

In temu neizmerno bogatemu indijski skemu mogotcu je bilo usojeno doživeti nekaj, kar so doživeli nekateri principi in kralji v pradavnih časih, samo s to razliko, da je šlo pri njih za pravljico, dočim je doživetje Age Khana resnično. Mož se namreč oženi s bivo pastirico, zdaj skromno prodajalko v slaščičarni v Ancey. Semanil se je z njo začetkom julija. Nekega dne se je ustavil pred slaščičarno eleganten avtomobil, iz katerega je izstopil priletel gospod, oblečen po zadnji londonski modi. Stopil je v slaščičarno in naročil torto. Prodajalka mu je postregla in gospod se je začel takoj zanimati za njo. Kmalu je vse mesto go-

vorilo, da je maharadža zaljubljen v prodajalko.

V Ancey je bilo na početnih mnogo odličnih dam, vzgojenih v predsodku, da imajo na gospode, kakršen je Aga Khan, monopol. Njim na ljubo je skrahiralo že mnogo velikih knezov. Zato ni čuda, da niso dovolile mežalnice Age Khana s prispro prodajalko, čeprav je šlo samo za eno noč. Pa tudi prodajalki sami ni bilo všeč, da je hotel imeti indijski mogotec z njo kratko ljubavno razmerje, za katero bi jo sicer bogato nagradil, toda ostala bi ji sramota in morda bi izgubila celo službo. Lepa prodajalka je imela glavo na pravem mestu in delala je načrte za bodočnost, čeprav je vedela, da ljubezen ne traja večno. Kakor večina Francozinj, je tudi ona vedela, da blagostanje ne kaže odklanjati, da pa mora biti solidno. Aga Khan ji je baje ponudil darilo, vredno nad 200.000 frankov. Tako visoko je cenil noč v njenem objemu. Toda podjetna prodajalka je njegovo ponudbo energično odklonila in s tem je zmagala.

Prvi hip Aga Khan sploh ni mogel verjeti, kajti kaj takega ni doživel niti pri velikih kneginjah. Spravil je darilo v žep in izjavil, da je pripravljen poročiti se s prodajalko. Civilna poroka se bo vršila te dni na magistratu v Aixu. Ondotni župan Clerc je dober dramatik. Ljudje pravijo, da bo to pravljico porabil za dramo s srečnim koncem.

Za celibat uradnic ali proti

Pustite tudi uradnicam osebno svobodo — Kaj vse bi pridobili s celibatom uradnic

33

Ko čitam dan na dan »prispevke« o celibatu uradnic se mi nehoti vsiljevati misel, čemu so nekateri ljudje tako zlobni in nevoščiljivi. Pustite tudi uradnicam osebno svobodo, ki jo sami vsi radi uživajo!

Poznam uradnico, ki je nadvse vestna v službi, je izven službe dobra prosvetna delavka ter obenem tako vzorna gospodinja — četudi je poročena —, da bi se najbrž od ne kaj dobrega naučila, tudi one, ki so radi gospodinjstvo zapustile službo.

Poznam ženo brez poklica, ki je vse prej kot dobra gospodinja; ima služkinjo, poklic je pri kuhinji nič ne ovira, pa mora vendar večkrat testiti v gostilni, če si noče pokvariti žolodca.

Poznam dekle, ki se v službi pudra in šminke, koketira z vsakim, ki pride v urad ter pridno gleda na uro, če bo že skoro konec te proklete službe. Od te ni pričakovati tudi v zakonu mnogo dobrega.

Moje mnenje je, naj se uradnica ne ceni po stanu, ampak po delu. Naj se odpusti samska in poročena, ki ne opravlja svoje službe vestno in marljivo! Dobra moč je le redko brezposelnja!

Zelo groba se mi zdi opazka o nosečih učiteljicah. Vsakemu naj bo mati nekaj svetega v službi in izven nje! Učiteljica - mati, ki ima z deco lastne izkušnje, bo vzgajala našo decu gotovo v večjo ljubeznijo in razumevanje, kot napudrana gospodinja, ki gleda le za tem, kako bi ušla takega moža, da bi lahko obesila zoprnjo službo na klin! Samska učiteljica, ki pa res čuti veselje do svojega zvišenega poklica, bo ostala dobra vzgojiteljica tudi, ko se bo poročila; ona bo tudi dobra mati in dobra gospodinja!

Citatelj.

34

Mlada sem, vendar gledam široko in jasno na današnji položaj in nastopam proti strožji proti omoženim ženskam v službi. Ne zaradi sebe, nisem prav nič prikrašana, a socialni čut mi velewa to. Uvede naj se celibat ker: s celibatom odpravimo brezposelnost — velik madež na naši družbi. Bora dela se stalno vprašuje, kako odpraviti to zlo. Zato svetujem: izdati odredbo, ki bo določala, da mora vsa poročena ženska brez izjeme zapustiti službo, da pridejo na ta način že enkrat naše mlade, sveže, res uporabne moči do kruha. Mladina se ubila, propašča in prekinita današnje čase, največ zaradi teh žensk. Nezažodljivost raste, se stopnjuje, kar bo iz tega, kam plovemo? Ljudje, imajte vendar sočutje in uvidite, da lažje živita dva človeka z eno plačo, kot da je družina fundament države in ji je za služka.

S celibatom vpovstavimo zopet pravo družinsko življenje. Mi vemo, da se danes družina trga in razpada — vemo pa tudi, da je družina fundament države in ji je za obstoj bolj potrebna, kot vse drugo. Kar izgine družina, izgine država. Zamislimo se v staro dobo. Iz posameznikov so nastajale družine, iz teh zadruge, iz teh zopet večje ustanove in slednjič iz vsega tega država. Vsak pa ve in mi lahko pritrjuje, da imata zakonca, oba službojčka, mnogo prej tendenco po medsebojnem oddeljenju, kakor če žena opravlja doma res svoje poklicno delo. Koliko manj znanja bi drugače imela žena in koliko bolj bi moža vezala na dom, če bi mu prinesla sveža ženska tečno kosilo na mizo, če bi imela skupno čeprav nerazkošno stanovanje in morda par ljubljaka mačkov, ki se jih današnja ženska otepa pač kakor ve in zna. — Kajne, žena, otroci so ti v nadlego, ker oprav-

tež drž. uradnikih. Kaj pa zvančniki, služitelji in delavci? Ali ti niso ljudje? Malo se ozrite še na ta bit! Poznam dobrošno število delavcev, ki imajo žene (dom, kakor se spodobi za moža, ki ljubi ženo, ne njenega zaslužka) in otroke, a za te kot nenastavljenci ne prejemajo draginskih doklad. Pa živijo, nihče ne vpraša, kako — in mnogo je srečnih, ker so polni medsebojne ljubezni.

Sicer pa niso samo uradniške žene po službah. Poznam jih dovolj, katerih možje so doktorji kemije, profesorji, inženjerji, trgovci, uristi, prokuristi itd. Duše te ljudi pa ne da spoznati. Tega perečega vprašanja se v svoji dostojnosti ne dotaknem.

Sedaj mi je prišel pod roko »Narod«. Da odgovorim na kratko poročevalki J. R. Predložite nam, koliko je družin, kjer zaslužiti tudi hči ozir. sin. Na to vprašanje bi vam na lažje odgovorili starši takih uslužbencev. Povedali bi vam po kakšni režijski ceni hranijo svoje otroke in koliko profitirajo od njih. Slabo ste poučeni o tem, no morda vas doleti še tudi sreča imeti take otroke. Seveda — je tudi kako lepo zmo — a tu zopet naletnemo na vzgojo. Vi pravite torej, naj takega otroka tudi reducirajo. Strašno! Povem vam, da se tak otrok ne ženi ali mož, da pomaga sivilim, trudnim staršem vzdrževati pezo še kakih sedmih otrok. Te dobrih besede okusili še tudi vi, če boste hoteli biti tolikrat mati — a pozneje. Zato za sedaj pustite to!

Angela L-eva.

PRIDE! PRIDE! PRIDE!
Willy Fritsch in Gerda Maurus!
Žena na mesecu
Velesezacija! Človeštvo si je zavolevalo vsmer! Epohalen velefilm, ki ga boste ste videli v
ELITNEM KINU MATIC!

Sram ga je bilo, pa se je obesil

O čudnem motivu samomora poročajo iz Parkana na Slovaškem. 57 letnemu kmetu Josefu Szőkeju je umrla žena. Pred smrtjo ji je mož sicer obljubil, da se ne bo več poročil, toda take obljube ne drže vedno. Szőke je ostal mož beseda samo, dokler se ni zagledal v črne oči 20 letne šivilje Ančke. Čim se je zaljublil v njo, je bila obljuba ženi na smrti postelji pozabljena. Mož se je zaljublil v lepo šiviljo do ušes in čeprav se mu je dekle smejalo v obraz, je mislil noč in dan samo na njo. Bil je zelo sramečljiv in nikomur ni povedal, da je zaljubljen. Najbolj se je bal svojih sorodnikov, ki so pa po ovinkih zvedeli, da se je njegovo srce ogrelo za drugo in začeli so mu očitati, da se mu je zmešalo, da je podlež, ker ne drži pokojni ženi dane obljube itd. Pod težo odkritov je bil reves zmešan.

Te dni je ostal sam doma, odšel je v klet, in se obesil. Ko so ga sorodniki našli, je bil že mrtev. Zapustil je pismo, v katerem se poslavja od sorodnikov in pravi, da je izvršil samomor, ker ga je bilo sram, da se je zaljublil in prelomil prisego, dano ženi na smrti postelji.

Vsaka ženska se ne da kupiti

Za najbogatejšega moža v Argentini velja Cyrus Giulio dos Monaca. Mož ima več veleposesev in bank, poleg tega pa igra glavno vlogo v mnogih trgovskih in parobrodskih družbah, a v Buenos Airesu so njegove cele ulice. Nedavno je ustanovil petrolejski trust in ljudje pravijo, da bi dosegel še večje uspehe, če bi ne bil tako lakomen. Mož namreč kopljič denar in se prav nič ne ozira na sredstva, ki mu pomagajo polniti žep. Pred 30 leti je prišel iz Saragosse v Argentino brez belice v žepu. Delal je v pristanšču, pozneje je pa prodajal po hišah svete podobne in razno drugo robo s takim uspehom, da je kmalu najel pomočnika, sam je pa kupil v Santa Fe farmo. Vlada ga je podpirala s tem, da mu je dala brezplačno in najem velik kompleks zemljišča. Ko je zemljo obdelal tako, da je bila farma vredna že 95.000 pezov (okrog 2.300.000 Din), mu je vlada najemninsko pogodbo odpovedala.

Toda Monaca se je seznanil z visokim uradnikom in sklenil z njim čudno kupčijo. Hodil je namreč po farmah in strašil ljudi s trditvijo, da je zaupno zvedel, da jim hoče vlada vzeti vsa zemljišča. Ko so ljudje v poljedelskem ministrstvu, kjer je imel besedo njegov družabnik, zvedeli, da je vest resnična, so prodali Monacu posestva za bagatelo. Dotični uradnik je pobegnil v inozemstvo, Monaca je bil pa obojen na več let ječe. Toda tudi v Argentini je denar vladar sveta. Monaca je bil sicer obojen, kljub temu je pa veržil nemoteno dalje in kmalu je bil najbogatejši mož v Argentini.

Toda kdor ima srečo v špekulacijah, ima navadno smolo v ljubezni. Tako je bilo tudi z njim. Na stara leta se je zaljublil v lepo kabaretno plesalko, kateri je podaril toliko draguljev in zlatnine, da sama ni vedela, kam bi z njo. Za god ji je podaril krasno palačo blizu mesta. Toda plesalka je dala končno prednost nekemu pianistu, s katerim je pobegnila. Monaca si je vzel to tako k srcu, da je zblaznel in prišel v umobolnico. Ko je okrevljal, je podaril marmornato palačo mestu, da jo preuredi za otroško zavetišče. Lepe plesalke pa ne more pozabiti in ker si ne zna pomagati drugače, išče utehe v drznih špekulacijah.

Psilolog.

Redar na križišču, kjer pokaže go-spod iz avtomobila z roko na levo, da ma pa na desno? Kaj pa je? Kaj se ho-četa ločiti?

Marcel Priollet

Seržant Diavolo

Roman

Spočetka so se videli na nji pod širokim klobukom samo žareči dragulji. Kakor mnogi drugi, je bila tudi ta dama včeraj maskirana. In — ironija usode! — predstavljala je lutko, dražestno igračko s porcelanasto glavo in svilenimi lasmi, ki nikoli ni poznala človeških nadlog.

Kar je dvignila glavo in tedaj je bilo videti, da ji ustnice nervozno drhte in da so ji lica namakale solze.

Lutka je bila samo na videz podobna igrački. V resnici je bila živo bitje, drhteče v neizmerni bolesti. Njene objokane oči so se plaho ozirale po pričah mračnega prizora. Proseče je iztegovala roke.

Nedvomno je upala, da najde med temi maskiranimi ljudmi vsaj enega prijatelja.

Toda nihče je ni prijazno pogledal. Grofica de Royaljoie je povesila glavo in se udala v svojo usodo.

V naslednjem hipu je Dož spregovoril. Dejal je:

— Čestitam vam, madame, da ste se

končno spametovali. Da niste prišli na sejo, kakor smo vam bili naročili, bi bila nesreča neizogibna.

— Da... vem... vem, — je jecljala nesrečnica z drhtečim glasom. — Zato sem izkoristila gnečo karnevala in odšla s plesa, ne da bi me kdo videl. Hitela sem na kraj, kjer me je čakal vaš odposlanec.

Toda moj čas je odmerjen, gospodje. Moj mož pod nobenim pogojem ne sme opaziti moje odsotnosti, sicer sem izgubljena... Saj menda sami razumete...

— Samo od vas je odvisno, madame, da bo naš pogovor kratek, — je dejal Dož.

— Ste nam prinesli, kar smo zahtevali?

— Žalibog ne.

— Potem takem se pa pazite! Ne pozabite, da ste storili usodno napako. Posledice pripišite sebi. Šele ko plačate odkupnino, bo vam odpuščeno.

— Nisem kriva... Prisegam, da nisem kriva, gospodje. Postala sem žrtev dogodkov! — je vzklincila uboga lutka in sklenila roke.

— To povejte komu drugemu... Saj ne živimo več v časih, ko je bilo mogoče žensko posiliti, — se je zasmejal Dož.

— Nikoli nisem trdila...

— Zaman si prizadevate zlorabiti moje zaupanje in naivnost tako, kakor ste možno, gospa de Royaljoie. Vaš mož in jaz nisva iz enakega testa. Vaši argumenti se razbijejo ob moje kamnito srce. Ali plačate odkupnino, ali vas pa izdamo. To so moji pogoji.

— Tega ne storite, to ni mogoče! Ubili bi mojega dragega Huberta, kajti on me ljubi. Zaupa mi neomejeno. Če bi zvedel resnico, bi mi nikoli ne odpustil, da sem osramotila njegov grb. Sam bog ve, kakšen bi bil konec.

Moj mož je vojak... dolžnost mu je vse na svetu. Svoji domovini dela v službi velike usluže. Če zadenete njega, zadenete tudi Francijo. In potem to dekletce... moj otrok... moja ljubljena Yvetta...

Ker so maskirani možje močje gledali grofico de Royaljoie, je nesrečnica nadaljevala z drhtečim glasom:

— Vsi me gledate neizprosno. Pri svoji ste si oblast sodnikov... pa mi ne dovolite braniti se. Dovolite mi vsaj zagovarjati se. Ne pozabite, da sem žrtev razmer.

Dož, Krvnik, Smrt, Orel, Rdeči naprtec, Harlekin, Razbojnik in Plavobradec so se tiho posvetovali. Slednjič je predsednik zborovanja izjavil:

— Člani bratovščine »Črne perunike« so sklenili ugoditi vaši želji. Pripravljeno so poslušati vas. Govorite!

III.

Njen greh

Grofica de Royaljoie je krčevito zahtevala. Spomin na sramotno preteklost ji je zasadel nož v srce. Ker je pa upala omehčati svoje tirane, je sklenila povedati jim vse po pravici.

Z drhtečim glasom je jela pripovedovati:

— Od tragičnega dogodka, o katerem hočem govoriti, je minilo že dobrih dvanajset let.

Takrat sem bila stara komaj devetnajst let. Oče in mati sta me ljubila. Obetal se mi je krasno življenje.

Snubači so me obletavali kakor muhe, toda za svoja leta sem bila zelo plaha in naivna. Sramežljivost mi je branila odkriti tujim ljudem skrivnost svoje duše. Na veselice in plesne nisem hodila. Do poroke sem imela še nekaj mesecev in ta čas sem hotela porabiti, da dovršim študije.

Roditelji so spočetka ugovarjali. Menili so, da je mlado dekle dovolj izobraženo, če zna brenkati na klavir, plesati, šivati in zapovedati služinčadi.

Nastal je kratek boj, v katerem sem

zmagala. Roditelji so bili nezadovoljni videč, da sama posebam knjižnice in muzeje. Nekega dne je pa prišel k nam naš daljni sorodnik, skromen inženjer s sijajnimi načrti za bodočnost, in ponudil se mi je za spremljevalca.

Moj oče ni videl v tem nobene nevarnosti. Sprejel je ponudbo simpatičnega mladeniča in tako sem dobila spremljevalca.

S Filipom sva si jela ogledovati Pariz in kmalu sva spoznala, da ni drugega mesta na svetu, ki bi človeka tako očaralo.

Navduševala sva se v enaki meri za pariško razkošje, kakor za bedo in siromaštvo.

Ljubila sva ozke pariške ulice prav tako, kakor krasne nasade, ponosna poslopja in umazane beznice. Povsod sva našla dovolj preseneljivega, pa tudi groznega.

Kmalu sva spoznala, da so nama ure izprehodov po mestu najdražje na svetu. Zdelo se nama je, da se izgubljava v tej veliki celoti kot neznan delec. Mislila sva...

Najina srca so prevečkrat utripala v enakem ritmu, da bi si ostala tuja. Ne da bi hotela, sva zašla na sentimentalno stezico.

Filip me je ljubil. In tudi jaz sem ga ljubila.

Uradništvo gradbenih podjetij G. Tönnies in »Obnove« v Ljubljani naznaja žalostno vest o prerani smrti svojega vrhovnega šefa, gospoda

stavbinskega svetnika Rudolf Tönnies-a

obl. avt. civ. arhitekta in gradbenega ravnatelja

ki je po dolgi in mučni bolezni dne 6. decembra 1929 v Münchenu preminul.

Nepozabnemu šefu, ki nam je bil svetel vzor neutrudnega veselja do dela in vestnega izpolnjevanja dolžnosti, bomo do konca dni ohranili časten in hvaležen spomin.

Ljubljana, 9. decembra 1929.

Poslovodstvo gradbenih podjetij G. Tönnies in »Obnove« v Ljubljani javlja, da je dne 6. decembra 1929 v Münchenu umrl gospod

stavbni svetnik Rudolf Tönnies

obl. avt. civ. arhitekt in gradbeni ravnatelj

Upepeljenje se je na izrečno željo pokojnika povsem tiho izvršilo dne 9. decembra 1929.

Prominentnemu strokovnjaku in neprestano delavnemu izkušenemu veščaku bomo ohranili trajen časten spomin.

Ljubljana, 9. decembra 1929.

Paula Tönnies kot soproga, Frigga Tönnies kot hči in Emil Tönnies kot brat javljajo tudi v imenu vseh sester, da je dne 6. decembra 1929 v Münchenu umrl gospod

stavbni svetnik Rudolf Tönnies

obl. avt. civ. arhitekt in gradbeni ravnatelj

Upepeljenje se je na izrečno željo pokojnika izvršilo povsem tiho dne 9. decembra 1929.

Vljudno se prosi, da se opuste žalni obiski.

Ljubljana, dne 9. decembra 1929.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo — Najmanjši oglas Din 5

Srebrne krone

vsakovrstno zlato, zlatnike kupuje F. Cuden, Prešernova 1. 96/2

»PANONIJA«

Dežanovac, Slavonija

la trapiškovski sir, polnomasten, kg 26 Din, — la grojski sir, polnomasten kg 30 Din, — la tlaški sir, polnomasten kg 30 Din, — nuditi franko mlekarna 27/27

Drva - Premog - Koks

pri družbi »KURIVO«, Dunajska cesta 33. Javna skladišča. Telefon 3434. 107/4

20odstotne kronske bone

kupuje Pučka štedionica, založni zavod d. d., Oštrik, Desetičeva ul. 27. 110/L

Budilke poceni

L. Vilhar urar LJUBLJANA Sv. Petra c. 36

Kupujem

krumpir in fižol v vsaki množini. Ponudbe z navedbo cene poslati na naslov: Milan Stojčić, Zagreb, Mesniška ulica 19. Tel. 4006. 27/2

Trgovski lokal

z šepami, volilkami skladišči in stanovanjem oddam s 1. januarjem v najem v Mokronogu, tik farne cerkve. Cenjene dopise na naslov: Al. Beretšč, Smarjeta pri Novem mestu. 27/40

18 Din likanje.

moške in damske obleke. Najhitreje garderobo zlikaj, očisti, pošije, tudi obrne — Wallat Express, Stari trg št. 19. — Pošije tudi kožuho. Kemično likanje baržuna. — Pošije dopisnice, pridemo po obleko. 27/43

Strojnik-kurjač

trezen, zanesljiv in vreden, po možnosti s šoferskim izpitom, zmožen vseh popravil strojev parne žage kakor tudi avtomobila, se sprejme. Stanovanje in kurjava prosta. Ponudbe s spravevali sposobnosti, kakor tudi o dosežanjem službovanju ter mesečnimi zahtevki in s sliko je vpsolati najkasneje do 10. decembra t. l. na Milana Modič, parna žaga. Nova vas pri Raketu. 27/41

Premog

in DRVA najbolje vrste dobavlja

L. Pogačnik

Bohoričeva 5. Telefon 2059 94-L

Snežne čevlje

in GALOŠE sprejema v popravilo tvrdka M. TREBAR, Sv. Petra cesta 6.

ILIRIJA koks

Dunajska c. 46. Telefon 28-20

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalno palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

OGLEJTE SI IZLOŽBO

MATEK & MIKEŠ

LJUBLJANA

DALMATINOVA 13

POLEG HOTELA ŠTRUKELJ

Ačko Jurij in Kruder Ivan

soboskanje in pleskanje

v Slov. Bistrici

naznanjata, da sta se preselila v lastno hišo v Šolsko ulico v Slov. Bistrici.

Priporočata se občinstvu za vsa v njih stroko spadajoča dela, katera izvršujeta po najnižji ceni.

Ačko in Kruder.

Zobozdravnik

dr. France Pavločič

specialist za zobne in ustne bolezni,

se je preselil v Pražakovo ulico 15. III. nadstropje v palačo pokojninskega zavoda in sprejema od 8.—10. in od 15. do 18. ure. — Dvigalo na razpolago.

Lovske puške

fioberte, brovning pištole, vištole za straženje psov, lovske in ribiške potrebščine ima v zalogi: F. K. KAISER, poškar v Ljubljani, Kongresni trg 9.

Brez posebnih obvestil.

Naš srčnodobri brat, ujec, nečak in svak, gospod

dr. Fran Hubad

advokat in fin. prokulture nadv. v pokoju

je danes po pordnevi, silno težki bolezni mirno in bogu dano preminul, izpolnivši pravkar 50 let svoje starosti.

Pozabili ne bomo nikdar te zlate duše!

Pogreb bo s Stare poti št. 2 v torek, dne 10. decembra 1929, ob 3. uri popoldne.

V Ljubljani, dne 8. decembra 1929.

Théa Zarnikova roj. Hubadova, sestra. — Prof. Matej Hubad, direktor drž. konservatorija, stric. — Dr. Milutin Zarnik, magistrni direktor, svak. — Jutja in Nikolaj, nečakinja in nečak

Občina Ljubljana Mestni pogrebni zavod